

WANHAT WINKIT

Saaristokatu 7:n persoonallinen ja täysin epävirallinen ennätystä kantava **Suomen pisin seinä** syntyi vuosien saatossa sitä ympäröivien rakennusten korjaustöissä.

Kun graniittista **Pyhän kolminaisuuden kirkkoa** lähestyy Cortenkadulta, tornin pyöreät kellotaulut ja ulkonevat koristeet muistuttavat suurta pöllöä.

Pekkatorilla Brahenkadulta avautuvaa saaristoa tähyilevä Per Brahea esittävä **Pekkapatsas** puetaan Pekanpäivillä upeisiin kukkakäyttyihin.

TARINOIDEN WANHA RAAHE

Vanhan talon ikkunalle täydelliseen kulmaan asennettu **juorupeili** avaa kadun varren tapahtumat kamarista katseltavaksi – arjen teatteria parhaimmillaan!

Nuorina toisiinsa palavasti rakastuneet serkukset Catharina Freitag ja Johan Sovelius anoivat avioliittoa usealta kruunupäältä, jopa kuningas Kustaa IV Aadoltilta tämän vieraillessa Soveliuksen talossa 1802. Koska serkusten **avioituminen oli kiellettyä**, ei lupaa koskaan heltynyt. Rakastavaiset elivät elämänsä erillään mutta toisilleen uskollisina; illat kuluivat vastapäisten kotitalojen ikkunoilla kynttilän valossa toisiaan kadun poikki katsoessa ja ”rakkaavvesta riutuessa”. Kun Catharina menehtyi 1840, Johan jäi yksin muistojensa kanssa. Legenda kertoo Johanin löytyneen heinäkuussa 1842 menehtyneenä ikkunaltaan loppuun palaneen kynttilän vierestä.

Johan Leufstadiuksen tupakkatehtaassa työskennelleitä 12–17-vuotiaita poikia kutsuttiin **tupakkeenkeleiksi**. Nimitys juonsi poikien käyttämistä aikuisten miesten vaaleista

Pakkahuoneen museo ja museonranta ovat Wanhassa Raahen kuvatuimpia ikonisia maamerkkejä.

Siinä missä Wanha Raah päättyy, **Raahen saaristo** alkaa. Saariston maisema muuttuu maan kohotessa jo yhden sukupolven aikana – Ikuista näkymäsi nyt!

Fantin saaresta, Pikkulahden vastarannalta Wanhassa Raahen siluetti näkyy koko komeudessaan. Näky on erityisen kaunis, kun kaupungin valot syttyvät illan hämärtyessä.

työpaidoista, joiden helmat huomusivat juostessa. Pieneessä tehdastuvassa valmistettiin purutupakkaa, piipputupakkaa, nuuskaa, ja sikareja – Parasta Virginalaista. Tehdas piti Raahen ja lähiseutua tupakassa pari vuosikymmentä (1848–1867) aina Leufstadiuksen kuolemaan saakka.

Talon ikkunalla istuvat posliiniset **Raahen koirat** katsovat ulos kadulle talon isännän ollessa merillä ja sisälle kamariin hänen ollessa kotona. Hanki omasi Raahen Taitopajalta, Langin Kauppahuoneelta tai Kuutostiimistä.

Purjelaivakaudella laivaväyliä merkitsivät saarille rakennetut pookit, eli valottomat tunnusmajakat. Iso-Kraaselin pookin vieressä oli luotsitupa, josta seurattiin meriliikennettä; Laivan lähestyessä luotsi nosti pookin huipulle lipun, flakun, jolloin kirkon kellotapulissa päivystävä palovahti kajautti huutoviestin ”**Pooki flakkaa, nyt pooki flakkaa!**” Viesti levisi nopeasti pitkin katuja, ja pian koko kaupunki tiesi kauan odotetun laivan palaavan kotiin isät ja pojat mukanaan.

MATKAILUNEUVONTA

www.visitraahe.fi
044 439 3240
matkailu@raahe.fi

WANHAN RAAHEN VUODEN TALO. MILJÖÖ & TEKO

Wanhassa Raahen Vuoden talo ja miljöö -tunnustuksella on palkittu kohteita vuodesta 2017. Vuodesta 2026 alkaen huomioidaan myös teot ja ilmiöt, jotka pitävät historiallista puukaupunkia elävänä ja arvostettuna. Tunnustus nostaa esiin kaupunkikuvaa rikastavia oivalluksia ja kulttuuriperinnön vaalijoita, jotka tekevät Wanhassa Raahen ainutlaatuisuuden näkyväksi. Tapahtuma on osa virallista Oulu2026 Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmistoa.

WANHAN RAAHEN JOULUKALENTERI

Joulun alla Wanhassa Raahen laskeutuu taianomainen tunnelma, kun ikkunajoulukalenteri esittelee päivittäin 24 Wanhassa Raahen kohdetta. Wanhassa Raahen jouluiset ikkunat ovat ihasteltavissa 1.12.–6.1. paikan päällä, sekä kuvina ja tarinoina Visit Raahen digitaalisissa kanavissa.

Löydä Wanha Raah!

Jaa parhaat hetkesi
#wanharaahe #visitraahe @visitraahe

Viehättävä rannikkokaupunki kätkee sisäänsä kiehtovia tarinoita, historiaa ja elävää kulttuuria. Mereltä puhaltavassa tuulella on vivahdus kansainvälisyyttä, jonka voi aistia kuljeskelemalla 1800-luvun puutalokaupungin kujilla ja sen seitsemässä museossa.

Puutalomiljöön lumo piilee yksityiskohdissa, merituulen karaisemissa ja auringon hellimissä väreissä sekä ystävällisissä kohtaamisissa.

Ihastu kiireettömyyteen ja kadota ajantaju Wanhassa Raahessa, missä menneisyys ja nykyaika ovat yhtä aikaa totta.

Tämän erinomaisesti säilyneen puutalokaupungin juuret ulottuvat 1600-luvulle; Claes Claesson suunnitteli 1649 perustetun kaupungin ruutukaavan renessanssajan tyyliin. Empiirityyliset talot kertovat tarinoita satamakaupungin elämästä, vuoden 1810 tulipalon jälkeisestä rakentamisesta, sekä kaupunkia jälleenrakentaneista ja asuttaneista entisraahelaisista. Mukulakivikatuja kulkiessa voi aistia merenläheisen elämän rytmin, ihaila koristeellisia räystäitä, pilastereita ja kasettijulkisivuja, sekä pysähtyä hetkeksi Pekkatorin tai Myhrbergin puiston historiallisille aukioille.

HISTORIAALLINEN WANHA RAAHE

1 PEKKATORI: Hallinto- ja kauppa-aukioksi suunniteltua umpikulmaista, Gustaf Odenwallin (1820) renessanssityyliselle asemakaavalle keskeistä toria (ent. Isotori) ympäröivät tontit annettiin kaupungin johtaville porvareille. Raahen vuoden 1810 palon jälkeen (1811–1815) valmistuneet **Langin (1a)**, **Fontellin (1c)**, **Montinin (1d)**, **Friemanin (1f)** ja **Hedmansonin (1g)** talot edustavat vaurasta uusklassistista kaupunkirakentamista. **Kivi-Sovion (1e)** ja **Reinin talo (1h)** (1870) täydentävät yhteinäistä ilmettä. Montinin ja Kivi-Sovion talot ovat rapattuja hirsitaloja.

1b Langin Kauppahuone: Historiallisessa kauppahuoneessa ja boutique-hotellissa tehtiin kauppaa 1811–1934 Johan Langin nimissä.

1i Patala: Raahen edustavimpia klassistisia kaupunkitaloja. Myöhemmin seminaarin ruokalaosuuskunta Oma-Pata.

2 KIRKON AUKIO: Vuonna 1908 palaneen 1600-luvun puukirkon tilalle rakennettiin Raahen saaristosta louhitusta graniitista kansallisromanttinen Pyhän Kolminaisuuden kirkko (1912, Josef Stenbäck), jonka alttaritaulun maalasi Eero Järnefelt.

Kirkko restauroitiin 2011–2012. Vanhan puukirkon palosta pelastetut Mikael Baltin puuveistokset löytyvät Pakkahuoneen museosta. Kirkon ympärillä on vanha hautausmaa ja sankarihauta. Aukiota reunustaa klassistisia rakennuksia: Pysärimavuurattu **Kirkkokatu 17 (2a)** (1800-luvun alku), **Himangan talo (2b)** (1812), **vanha apteekin talo (2c)** (1787) ja empiireytyylinen **Väänäsen talo (2d)** (1813).

3 LEUFSTADIUKSEN TALO: Merikapteeni Johan Leufstadiuksen talon vanhin osa on vuodelta 1804 ja Cortenkadun puoleinen pikkupuoli, entinen tupakkatehdas, vuodelta 1830.

4 MYHRBERGIN PUISTO: Entinen kauppatori ilmentää puukaupunkien rakentamisen kehitystä 1700–1900-luvuilla.

Vihreä jugendtyylinen **Soveliuksen talo (H)** on Raahen vanhin säilynyt asuinrakennus.

4a Sovion L. Heikun talo: Kustavilaista uusklassismia vuodelta 1812. Mansardikatto ja umpipiha alkuperäisine portteineen. Nykyään kaupungin juhla- ja edustustiloja.

4b Freitagin pihapiiri: Kauppiastalo 1800-l. alkupuolelta.

5 RANTATORI: Raahen vanha satama entistä kauppatoria, nykyistä **Myhrbergin puistoa (4)** vastapäätä. Raahen laiva-veistämöt sijaitsivat **Pakkahuoneen museon (F)** pohjoispuolella 1800-l. alkuun saakka. Maankohoamisen myötä laivaravit ja satama siirrettiin muutamalla kilometrillä. Torilla maankohoamista havainnollistavat maankohoamispylväät.

5a Ruiskuhuone: Jugendtyylinen (1906) entinen paloasema, nykyään terassiravintola. Torin eteläsivun vanha paloasema on vuodelta 1942.

6 RAAHEN TEATTERI: Pelastusarmeijan kokoontumis- ja toimitilaksi 1913 valmistunut jugendrakennus.

7 SUOMEN YHDYSPANKIN TALO: Valter Thomén (1915) suunnitteleman rapatun tiilirakennuksen palatsimainen tyyli pohjautuu 1600-luvun barokkiarkkitehtuuriin.

8 REIPONKATU - KOULUKATU: Risteysalueella on useita arkkitehtonisesti merkittäviä kaupunkitaloja.

8a Värjärin talo: Yksikerroksinen 1850-luvun rakennus.

8b Vanha Pappila: Kappalaisen virkatalo (1812), myöhemmin kirkkoherranpappila.

8c Henkikirjoittajan talo: 1848 valmistunutta aumakattoista taloa on laajennettu 1900-luvulla.

8d Bergin neitien talo: Värjäri Bergin suvun talossa toimi myöhemmin perheen tyttärien pitämä kotileipomo.

9 RAAHEN KESKUSKOULU: Jac Ahrenbergin suunnittelema, 1912 valmistunut barokkihenkinen koulu, joka toimi myös sotasairaala ja kansakouluna.

10 REIPONKATU: Entinen merimiesten ja käsityöläisten katu on saanut nimensä köydenpu-nojista, reipslaakareista (ruots. repslagare). Talot ovat vaatimattomia ja tontit kapeita.

10a Sofian talo: 1840 valmistunut ja 1859 tyttökouluksi lahjoitettu rakennus, johon kehittyi lopulta kotiteollisuus-koulu ja Lybeckerin opisto. Nykyään Sofian talossa toimii **Kinosalonki Sofia**.

10b Jaakopin lähde: 250-vuotias yhteiskaivo koristeellisessa puurakennelmassa oli käytössä vielä 1970-luvulla.

11 SWANLJUNGIN TALO: 1814 rakennettu edustava päärakennus ja harvinainen umpipiha talousrakennuksineen.

12 ÄMMÄNKATU: Nimi juontaa juurensa lehmistä, eli ämmistä, jotka kulkivat kesäisin katuja pitkin kaupungin pohjoispuolen laitumille. Lehmä-rannan kaupunginosan nimi on myös peruja samalta ajalta.

13 RAATIHUONE: Anders Fredrik Granstedtin suunnitteleman hirsirakenteisen ja rapatun tulinhoitaja Brunowin kaupunkitalon (1839) empiireytyylinen ulkoasu on säilynyt lähes alkuperäisenä. Kaupunki osti talon raatihuoneeksi 1862.

14 HÄRKÄTORI: Karjamarkkinoille tarkoitettu Härkätorin markkinapaikka perustettiin Raahen palon jälkeen 1810.

PATSAAT & MUISTOMERKIT

A MYHRBERGIN PATSAS: Soveliuksen talossa syntynyt August Maksimilian Myhrberg (1797–1867) taisteli mm. Kreikan vapaussodassa, Puolan kapinassa ja Espanjan sisällissodassa. Hän kuoli Ruotsissa ja on haudattuna Suomen sodastakin kuuluisan von Döbelnin viereen. Evert Porilan veistämä patsas paljastettiin 1931.

B PRESIDENTTI URHO KEKKOSEN PATSAS: Matti Peltokankaan pronssipatsas (2008) toteutettiin Siika-Pyhäjoki-alueen liiton aloitteesta korostamaan Urho Kekkonen merkitystä alueen kehitykselle. Kekkonen vaikutti erityisesti Rautaruukin sijoittumiseen Raahen.

C PIETARI BRAHEN PATSAS: Raahen perustajaa, kenraalikuvernööri Pehr Brahea esittävä ”Pekkapatsas” pystytettiin Isotorille 1888. Veistäjänä toimi Walter Runeberg, Suomen kansallisrunoilija J.L. Runebergin poika. Tori nimettiin Pekkatoriksi. Turussa on patsaan kookkaampi versio.

D PUOLUSTAJA-PATSAS: Johannes Haapasalon pronssiveistos (1908) on sorron symboli, jossa kyyristynyt mies puolustautuu suojaamalla päätään ja pitelemällä kädessään kiveä. Teoksen on lahjoittanut Raahen kaupungille vuorineuvos John ”Sokeri-Jussi” Grundström.

E KARI JUVAN VEISTOSPUISTO: 2008 Raatihuoneen puistoon perustettu, nuoruudessaan Pyhäjoella ja Raahessa asuneen Kari Juvan (1939–2014) veistospuisto sisältää 19 teosta. Juvan ”Meren henki (Tuulta purjeisiin)” on kirjaston edustalla.

MUSEOT

F PAKKAHUONEEN MUSEO: Entinen tull- ja pakkahuone (1848) toimi myös merimieshuoneena. Raahen museo, Suomen vanhin yliopistojen ulkopuolinen museo (1862), on toiminut rakennuksessa 1800-luvun lopulta. Näyttelyissä on purjelaivakauden historiaa ja Mikael Baltin 1600-luvun puisia kirkkoveistoksia. Museon kohteet ovat osa virallista Oulu2026 Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmistoa.

G KRUUNUNMAKASIINIMUSEO: Vuonna 1852 rakennettu entinen kruunun viljamakasiini esittelee Raahen sen esihistoriasta nykypäivään tunnetuimpana esineenään **maailman vanhin sukelluspuku Wanha Herra**.

H SOVELIUKSEN TALO: 1780-luvulla rakennettu, Raahen vanhin säilynyt asuinrakennus ja ainoa kaksikerroksinen kaupunkitalo 1700-luvulta. Yläkerrassa 1890-luvun tyyliin sisustettu kauppias-laivanvarustajan koti-interiöörimuseo. Jugendtyyliin entisöidyssä alakerrassa vaihtuvia näyttelyitä.

I WANHA APTEEKKI: Apteekkitalo vuosilta 1811–1813, päärakennus on mahdollisesti tuotu Ruotsista. Kirkkoa vastapäätä palvellut apteekki muutti nykyiselle paikalleen 1924. Museossa on yksi Suomen arvokkaimmista farmasia-alan kokoelmista, jonka vanhimmat esineet ovat 1700-luvulta.

